

Årydsån/Hällarydsån

Id.nr.	KC0004
Län	Blekinge
Naturtyp	Sjöar & vattendrag
Värdeetraktsbeskrivning upprättad	2021-12-14
Värdeetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

---

ALLMÄN INFORMATION

Värdeetrakten Årydsån/Hällarydsån med en total yta på cirka 2 178 hektar omfattar i princip allt vatten i kustavrinningsområdet (KARO 84/85) från Halasjön och Älmtasjön och nedströms, bland annat Årydsån, Hällarydsån, Klockarebäcken, Valbäcken, Björkesjöbäcken och Gamslebäcken, samt allt land som ligger inom 100 meter från vattenytorna (bilaga 1). Värdeetrakten har en längsta sträckning på cirka 19 kilometer.

Berggrunden utgörs av svårvittrad granit-granodiorit gnejs. Den dominerande jordarten är morän och i vissa områden är jordtäcket mycket tunt. I den södra delen finns stråk av isälvs sediment utmed Årydsån. I övre delarna av vattensystemet har sjöarna dålig eller mycket dålig buffringsförmåga mot försurning och är i regel näringsfattiga med låg produktion. Längre ned i systemet ökar buffringsförmågan och påverkan från förorenande utsläpp blir märkbar. Den norra delen av avrinningsområdet som består av ett kulligt platåområde sluttar långsamt söderut in i ett starkt kuperat dallandskap. Både platåområdet och dallandskapet är rikt på små sjöar. Dallandskapet övergår söderut till ett sjöfattigt och relativt flackt kustlandskap.

Cirka 55 procent (1 194 hektar) av värdeetraktens yta utgörs av skogsmark och cirka 27 procent (322 hektar) av skogsmarken utgörs i sin tur av lövskog som till minst hälften består av ädellöv (Naturvårdsverket 2020). Under tioårsperioden 2010–2019 förnygringsavverkades cirka fem procent (62 hektar) av skogsmarken (Skogsstyrelsen 2020).

NATURVÄRDEN

Gullsjön, Bökesjön, Bråtasjön och Tattaån samt kringliggande landområden utgör riksintressen för naturvården.

Fem naturreservat kantar vattenytorna i den norra delen av värdeetrakten. Tattamåla, Persgårde, Östra Kvallåkra och Kvallåkra uppströms om Norra Öllesjön och Långehall uppströms om Östra Kroksjön. De fyra förstnämnda naturreservaten är därutöver helt eller delvis utpekade som natura 2000-områden med hänvisning till art-/habitatdirektivet. Inga limniska naturtyper har pekats ut, men närheten till naturmiljöer på land är också av stort värde. Inom vattensystemen finns flodkräfta, havsvandrande och stationär öring, groplöja och sik. I vattensystemet finns dessutom fiskberoende fåglar såsom fiskgjuse och storlom samt häckande forsärla.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Bäckarna inom värdeetrakten är sammanfattningsvis mycket starkt påverkade av rätningar och rensningar där denna mänskliga påverkan är kopplad till jord- och skogsbruk samt till äldre kvarn- och vattenkraftverksamhet (Pågående biotopkartering).

Östra halvan av denna limniska värdetrakt ligger inom den skogliga värdetrakten ” Pukavik-Ronneby” (KG0006). Kustmynningen för Årydsån överlappar även värdetrakten för odlingslandskap ”Söder Bräkne-Hoby” (KE0007). Inom värdetrakten är det relativt vanligt med intilliggande värdekärnor för ädellöv, trivallöv och/eller gräsmark och limniska miljöer. Detta skapar goda förutsättningar för att bevara och stärka kantzoner och övergångsmiljöer med höga naturvärden såsom svämlövskogar eller andra naturmiljöer med efemärt vatten.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Dessa limniska miljöer tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster bland annat försörjande ekosystemtjänster såsom livsmedel (till exempel fisk, kräftor) och dricksvatten. Viktiga kulturella ekosystemtjänster är naturupplevelser, friluftsliv (till exempel fritidsfiske). Exempel på viktiga reglerande ekosystemtjänster i sjöar och vattendrag är klimatreglering, lagring av kol i sjösediment och närsaltsretention.

UTMANINGAR

En utmaning är att åtgärda vandrings-/spridningshinder för fisk och andra vattenlevande organismer. I Siggarsån förekommer havsvandrande öring upp till Hällaryd och Modala kvarn och eventuellt Kopprarps kvarn. Kunskapsläget kring naturvärden knutna till sötvatten för kustavrinningsområdena är idag bristfälligt, men kunskapsinhämtning pågår och kommer att intensifieras under kommande år. Förutsättningarna för bärkraftiga öringbestånd bedöms vara goda om några vandringshinder undanröjs och viss biotopvård utförs. En annan utmaning i uttorkning i Årydsån, orsakad av sjösänkning och utdikning i kombination med betydande vattenuttag. Relativt omfattande bevattningsuttag sker i de nedre delarna av framförallt Årydsån men även Siggarsån. En ytterligare utmaning är att bevara intilliggande skogar och naturmiljöer. Ändrad markanvändning som exempelvis skogsmarkens utveckling och skötsel är en betydelsefull faktor som påverkar försurning och humifiering av vattnen.

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att känsliga arter knutna till limniska miljöer ska överleva.

ÅTGÄRDSBEHOV

- Utveckla beskuggande, flerskiktade kantzoner där så lämpligt längs vattendrag i åkermarker. Klibbal, viden, gråal och glasbjörk är exempel på lämpliga arter som kan bidra till funktionella kantzoner.
- Vidta åtgärder mot invasiva arter såsom vattenpest
- Utför en analys över orsaker till de extremt låga vattenflödena och torrläggningen av fåran Valbäcken-Björkesjöbäcken-Gamslebäcken.
- Skapa passerbarhet vid dammar, exempelvis genom att uppföra fiskväg.
- Återskapa en mer naturlig hydrologi, förbättra systemets vattenhållande förmåga, förbättra vattenkvaliteten
- Förbättra vattendragets kontakt med omgivande mark (lateral konnektivitet).

REFERENSER

- Länsstyrelsen Blekinge (1999). Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län, Områdesnummer och namn: NK 37 Persgårde – Tattamåla.
- Länsstyrelsen Blekinge (2019). Plattform för arbetet med grön infrastruktur i Blekinge län. Meddelande 2019:14.
- Länsstyrelsen Blekinge (Pågående). Biotopkartering av kustmynnande vattendrag inom KARO 84/85 2021. Pågående utredning.
- Naturvårdsverket (2020). Nationella marktäckedata, ogeneraliserat basskikt. URL <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]
- Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "ÅRYDSÅN/HÄLLARYDSÅN"

